بنەما مێژووییەکەی برایەتی کورد و عەرەب و تورکمان و کلدوئاشوری و مافەکانی کورد

شێرزاد عومەر مەحمود

هەر لە کۆنەوە کوردستان لانەی بەیەکەوە ژیانی برایەتی و تەبایی بووە و نەتەوەی کوردیش بە نەتەوەیەکی ئاشتیخواز و میواندۆست ناسراوە و توانیویەتی ئەو برایەتییەی نێوان گەلانی ناوچەکە بپارێزێت، لەدێر زەمانەوە و هەر لەو سەردەمەی کە خەلیفە و سوڵتانەکان خاکی کوردیان داگیرکرد و کردیانە کۆیلە لەسەر خاکی خۆی، بۆ ئەوەی هیچ کاردانەوەیەکی نەبێت بەرامبەر ئەو چەوساندنەوە بێ وێنەیە ئاین بووە ئەو مەرجەعە یەکخەرەی نێوان کورد و داگیرکەرەکەی، ئیتر خەلیفە و سوڵتانەکان وەک دکتۆر عەلی وەردی دەڵێت: لە رێگای واعیزە بەکرێگیراوەکانیان هەردەم باسیان لە جیاوازی نەبوون لە نێوان عەرەب و عەجەمی تەقواکاردا دەکرد بێ ئەوەی لە واقیعدا ئەم بێ فەرقیە هەبێ کە مەبەست نەتەوەی سەردەست توانی بۆ ماوەیەکی دوور و درێژ رەنگە تا ئێستاش کورد بەم لێکدانەوە ئاینییە هەڵخەڵەتێنێ و بەنجی بکات، چونکە ئەم بێ فەرقیە و برایەتییە ئیمانییە بۆتە رێگر لەبەردەم خۆناسینی کورد وەک نەتەوەیەکی جیاواز لە عەرەب و تورک و فارس و لەدوای ئەمەش داوای مافە رەواکانی خۆی بکات. دەبینین بەرامبەر کوشت و بڕ و ئەنفال و کۆمەڵکوژی هەردەم پەنا دەباتە بەر ئەم گوتارە خەیاڵیەی کە داگیرکەر خۆی دایهێناوە بۆ هەڵخەڵەتاندنی، مەبەستمان برایەتی ئیمانییە لە نێوان گەلانی موسڵمان، ئەمەش بۆتە هۆی ئەوەی کورد هەر بەژێردەستی بمێنێتەوە و داگیرکەرەکەش هەر بە دەسەڵاتدار، دەبینین ئەو جۆرە بیرکردنەوەیە لەلای کورد لەسەردەمی دروستبوونی دەوڵەتی عێراق و نەمانی دەوڵەتی خەلافەتیش کە عوسمانییەکان دوا مۆدێلی ئەو دەسەڵاتە داگیرکەرە بوون، لە شێوەی ئەنتەرناسیۆنالیزمی چەپ و کۆمۆنیستی سەریهەڵداوە و ئەنتەرناسیۆنالیستەکانی کورد بڕوایان بە نەتەوە و نەتەوایەتی نەبوو بەڵکو بڕوایان بە چین هەبوو کە دەبێت چینی کرێکار لە هەر نەتەوەیەک بێت کە لە دژیان دەوەستێ لەناوی بەرن، لەبەر پێنەگەیشتنی چینایەتی لە نێو کورد ئەم رێبازەش وەک درێژبوونەوەی ئەو برایەتییە ئیمانییەی سەردەمی خەلافەت زیانێکی زۆری لە بزاڤی رزگاریخوازی کورد دا و بووە هۆی ئەوەی کە ئەنتەرناسیۆلیستەکانی کورد خزمەت بە کێشە رەواکەی گەلەکەیان نەکەن و ببنە هۆی دابڕان و دابڕبوونی کورد و ئاژاوە و شەڕی نێوخۆ و خزمەتکردنی بێگانە بەناوی هاوخەباتی چینایەتی و ..هتد، بەمەش دوورکەوتنەوەی کورد لە ئامانجە ستراتیژی و

سەرەکیەکەی کە پێکهێنانی دەوڵەتی سەربەخۆ بوو بە درێژایی جەنگی سارد وەک هۆکارێکی بابەتی بەرچاو ئەو جۆرە لێکدانەوەیە واتا هاوخەباتی چینی کرێکارانی جیهان و چاوەڕوانکردنی گۆڕانی جیهان بەرەو سۆسیالیزم و ئینجا چارەسەری کێشەی لە نێو حکومەتێکی ئەنتەرناسیونالیستی جیهانی، ئەمانە هەموو بوونە کۆسپ لەبەردەم خەباتە نەتەوەییە راست و رەوانەکە و چەواشەیان کرد و بە لاڕێ یان دابڕان لە کوردستانی بەشی عێراق زیاتر لە سەدەیەک خەباتی چەکداری دەکرێت و بە هەزاران قوربانی و شەهید دراوە و بە هەزاران گوند و شاری کوردستانی وێران کراوە، ئیتر پاش ئەم هەموو رەنج و قوربانییە خەڵکی کورد لە دوای راپەڕینی ساڵی 1991 توانی لە سێ پارێزگا (هەولێر و سلێمانی و دهۆک) حکومەتێکی نیمچە ئازاد و پەرلەمانێک دابمەزرێنێ بەمەش هیوای هەموو ئازادیخوازانی کورد بوژایەوە کە ئەم دامەزراوانە زیاتر بەرەوپێش بچن لە رووی جوگرافیا وەک هەموو شوێنە داگیر و بەعەرەبکراوەکان کەرکوک و موسڵیش ناوچە کوردییەکانی بگرێتەوە و حکومەت و پەرلەمانیش ئیعترافی (UN)و هەموو وڵاتانی جیهانی پێبکرێت، بەڵام بەداخەوە هەر لەدوای داڕمانی رژێمی بەعس و سەرکەوتنی هاوپەیمانان دەبینین خاوبوونەوەیەک لەو رەوتە دەبیندرێت، لە جیاتی بەرزکردنەوەی مافی سادە و رەوای کورد کە خۆی لە فیدرالی جوگرافی و نەهێشتنی پاشماوەی تەعریب بەرز بکەنەوە و کاری بۆ بکەن، دروشمی(برایەتی و پێکەوە ژیانی کورد و عەرەب و تورکمان و کلدۆئاشوری) بەرزکراوەتەوە، هەڵبەتە هیچ بزاڤێکی رزگاریخوازی دیموکراتی وەک بزاڤی رزگاریخوازی کورد دژی برایەتی گەلان نیە،بەڵکو بە پێچەوانەوە، بەڵام لەم کاتەی ئێستا و لەو هەل و مەرجەی ئێستا بەرزکردنەوەی ئەم دروشمە زۆر لە دووبارەبوونەوەی سەردەمی عێراقچێتی و ئەنتەرناسیۆنالیستیەکەی شیوعیەکانی سەردەمی پەنجاکان و شەستەکانە، کە بەناوی چینی کرێکارەوە دەیانویست کورد دەست لە خەبات لە پێناو ئازادی خۆی هەڵبگرێت و لەنێو عێراقچێتی چینی کرێکاردا بتوێتەوە، مەترسی ئەو دروشمە لەوەدایە کە حەماسی شۆڕشگێڕی و هۆشی کوردایەتی دادەبەزێنێ و بەرەو بە عێراقبوونیان دەبات بێ ئەوەی دام و دەزگای مەدەنی و یاسایی وا هەبێت کە مافەکانی نەتەوەی کورد پەسند بکات، بە پێچەوانەوە ئەوەی ئێستا لە عێراقدا رویداوە بە هیچ شێوەیەک مانای بە دیموکراتی بوون نیە، بەڵکو هاوپەیمانان رژێمێکی شمولی و دیکتاتۆری بەعسیان لەناوبرد و لە جێگاکەی چەند کانتۆنی تائیفی و مەزهەبی و ئەتنیکی دروست بووە کە بە هەمان رێبازی فاشیستی بەعس و بە پشتیوانی دەوڵەتانی ئیقلیمی و دراوسێی عێراق دەیانەوێت شوێنی بەعس بگرنەوە بۆ نموونە: کەمینەی تورکمان کە هیچ شوێنێکی جوگرافی سەربەخۆیان نیە و تێکەڵ بە کورد و عەرەبن، لەسەردەمی بەعس هیچ بزاڤێکی سیاسیان نەبوو بەناوی مافەکانی تورکمان لە دژی رژێمی بەعس جەنگی بێت یان خەباتی کردبێت، کەچی تورکیا بۆ

دژایەتی کورد بەرەی تورکمانی و حزبەکانی ناوی لە هیچەوە دروستکرد، بۆیەش بەرەی تورکمانی وەک پاشکۆی سیاسەتەکانی تورکیا دژ بە ناوهێنانی کوردستانە، دژ بە گەڕانەوەی کوردە بۆ زێدی باب و باپیری لە شاری کەرکوک و موسڵ و هیچ ئیعترافێک بە بوون و دەسەڵاتی کورد ناکات و دژی فدراڵیەتن، ئەگەرچی کەمینەیەکی زۆر کەمن، بەڵام لە هەموو پارێزگاکانی کە کورد حوکمی تێدا دەگێڕێت بارەگایان هەیە و بە ئازادی دێن و دەچن و گۆڤار و رۆژنامە و تەلەفزیۆنیان هەیە، ئەمە لە کاتێکدا لەلایەن کوردەوە ئەم مامەڵەیان لەگەڵ دەکرێت کەچی زیاتر لە(25) ملیۆن کورد لە کوردستانی بن دەستی تورکیا لە سادەترین مافیان کە قسەکردنە بە زمانی کوردی بێ بەشکراون .لەلایەکی تر موقتەدا سەدر کە رێبەرێکی شیعەیە و بۆ دژایەتی کورد لە نەجەفەوە هاتووە بۆ داقوق، ئەویش بۆ ئاژاوە نانەوە و رێگا گرتن لە گەیشتنی کورد بە مافەکانی، دەستی لە دەستی بەرەی تورکمانی ناوە و چەندین جارە ئاژاوە لە داقوق و دووز و کەرکوک دەنێتەوە، چەندین جارە تەکفیری کوردی کردووە و ئیعلانی جیهادی لە دژی کورد و ئەمەریکا راگەیاندووە، پێشتر هەموو ئەوەمان بینی کە(موقتەدا سەدر) ئیهانەکردنی بەڕێوەبەری پۆلیسی داقوق بوو کە ئەفسەرێکی کوردە، لەسەر لێکردنەوەی بەیاننامەیەکی ئەوان، کە تێیدا خوێنی کەسێکیان هەدەرکردبوو ئەویش پەنای بۆ پۆلیس بردبوو، بۆیە(موقتەدا سەدریش) بە هەمان شێوازی بەعس کە کاتێک کەسێکی ئیعدام دەکرد یان ئەشکەنجە و ئەتکی دەکرد بە کامیرای ڤیدیۆ وێنەیان دەگرت، وێنەی بەرپرسی پۆلیسی(داقوق)ی گرت لەو کاتەی کە بە زۆر بەیاننامە و وێنەی رێبەرەکەی خۆی پێ ماچ کرد بە کامیرای ڤیدیۆ بۆ ئیهانەی کوردیش لەسەر هەزاران (CD)بڵاویان کردەوە، ئێمە ئەگەر سەیری مەترسی ئەو برایەتییە بکەین دەبینین تەکلیفەکەی چەند گران لەسەر کورد رادەوەستێ لە کاتێکدا بە کورد رەوا نابینن ئاڵای خۆی لەسەر شاری کەرکوک هەڵبکا کەچی بەیاننامەی حیزبەکەی بە بەرپرسێکی پارێزەری یاسا هەر لەبەر ئەوەی کوردە بە زۆر پێی ماچ دەکات، لە کاتێکدا رێگا نادەن ئاوارەکانی کەرکوک بگەڕێنەوە و هەزاران کێشەی لەبەردەمدا دروست دەکەن، موقتەدا سەدر بە دەیان ئۆتۆمبێلی پڕ چەکدار لە نەجەفەوە دەهێنێ تا ئاژاوە لە نێو کەرکوک لە دژی کورد بنێتەوە، لەمەوە بۆمان دەردەکەوێت برایەتی بێ مەرج و رێککەوتن کە ئامانجی هەمووان بپارێزێت دروشمێکی هەڵخەڵەتێنەر و زیانێکی زۆر بە کورد دەگەیەنێ، ئەگەر کوردیش وەک کانتۆنەکانی تر بە تایبەتی تورکمان و عەرەبی سووننە و شیعە بە گوتارێکی نەتەوەییانەی تۆکمە داوای مافە نەتەوەییەکانی خۆی بکات بە تایبەتی فیدراڵیەتی جوگرافی و نەهێشتنی ئاسەواری تەعریب، رێگا نەدان بە تیرۆریست و ئاژاوەگێران کێشە لە نێوان کورد و عەرەب و تورکمان بنێنەوە و ئەو مافانەش ببنە بەندی یاسایی نەگۆڕ لە دەستوری عێراق و بە

کردەیی کاری پێبکرێت ئەگینا برایەتیمان لەسەر بنەماکانی دروشمی(برایەتی و پێکەوەژیانی کورد و عەرەب و تورکمان و کلدۆئاشوری)..!! ئایا راستە گەلانی عێراق برای ئێمەن..؟!!